

УДК 712-1+ 712.7

ARCHITECTURAL AND DESIGN MEANS OF FORMING THE FIRST IMPRESSION OF THE INTERIOR OF CULTURAL AND PUBLIC PURPOSE

АРХІТЕКТУРНО-ДИЗАЙНЕРСЬКІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПЕРШОГО ВРАЖЕННЯ ВІД ІНТЕР'ЄРУ КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Tyurikova, O. M. / Тюрікова О. М.*PhD, Associate Professor / к.п.н, доцент*

ORCID: 0000-0002-4279-7623

Zhukov D.S. / Жуков Д.С.*Student / студент*

ORCID: 0009-0003-4713-7936

Nesterenko D. A. / Нестеренко Д. А.*Assistant / асистент*

ORCID: 0009-0007-4682-2324

*Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture**str. Didrichson, 4, Odessa, 65052, Ukraine**Одеська державна академія будівництва і архітектури,**Одеса, Дідріхсона, 4, 65052, Україна*

Анотація. В статті розглянуті питання формування першого враження від інтер'єру культурно-громадського призначення на основі аналізу прикладів світової практики формування інтер'єрів громадських об'єктів. Виокремлено завдання інтер'єру певного призначення, фактори, які впливають на перше враження. Встановлено класифікацію та ієрархію засобів впливу. Зосереджено увагу на особистісних переживаннях, емоційній рефлексії та композиції інтер'єрного простору, що переживається. Визначені очікування споживачів від інтер'єрів громадського призначення та засоби їхнього втілення в формі, об'ємі, просторі. Сформульовані проектні завдання стосовно матеріального втілення очікувань користувачів інтер'єрного простору.

Ключові слова: враження, відчуття, психологія сприйняття, інтер'єр культурно-громадського призначення, об'єкт культурного спрямування, архітектурно-дизайнерські засоби, перше враження, архітектурно-дизайнерські засоби.

Вступ.

Перше враження від існуючого інтер'єру культурно-громадського призначення забезпечують певні суб'єктивні та об'єктивні фактори, а також спеціальні зусилля проектувальників, архітекторів, дизайнерів, художників, декораторів тощо. Перш, ніж виникне рефлексія споживачів, повинні бути передбачені та спроектовані матеріальні носії емоційних впливів. Саме на стадії проектування передбачені конкретні рішення, які забезпечують багато функцій

та завдань інтерєрів культурно-громадського спрямування, в тому числі транслювання прешого враження.

Психологі стверджують, що перше враження є самим сильним й програмує всю подальшу взаємодію людей з світом, між собою та з матеріальним оточенням. Що саме й як впливає на свідомість та оціночне судження людини після першого контакту з певним інтер'єром, потребує вивчення, а також портібно встановити інструментарій, якій можуть використовувати проектувальники для досягнення поставленої мети. Всі ці питання й окреслюють проблему дослідження, що пропонується.

Дослідження наукових джерел та практики показали, що саме психологічний аспект сприйняття культурно-громадського інтер'єру як системи цілових впливів досліджено недостатньо: не встановлено факторів, які миттєво впливають на свідомість та підсвідомість споживачів, не описані засоби організації таких впливів, не визначено алгоритму проектних дій, які забезпечують формування першого враження тощо. Це робить актуальними об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження.

Об'єктом дослідження визначені процеси формування інтер'єрів культурно-громадського призначення у вигляді фотоматеріалів, літературних опісів та особистих вражень.

Предет дослідження полягає у архітектурно-дизайнерських засобах формування першого враження від інтер'єрів культурно-громадського призначення.

Мета дослідження полягає у визначенні та систематизації архітектурно-дизайнерські засобів формування першого враження від інтер'єру громадського призначення.

Для досягнення декларованої мети дослідження вирішені такі наукові завдання:

- дослідження, систематизація та опис механізмів формування першого враження від інтер'єрів культурно- громадського призначення з використанням прикладів світового досвіду;

- визначення архітектурних засобів організації системи першого враження, емоційних впливів на відвідувачів та передбаченої рефлексії.

При вирішенні завдань дослідження, є необхідність враховувати роботу психіки людини та індивідуальної й масової свідомості. Дослідження в сфері виникнення та цілеспрямованого формування вражень, особливостей сприйняття, інтерпретації, механізмів уяви надають поштовх для розуміння та організації проектного процесу в цьому напрямку. Психологи визначають враження як те, що залишається у свідомості людини від баченого чи пережитого, відокремлюють естетичне враження [1 - 2]. Іноді замінюють словом "ефект", "вплив". Це миттєва реакція на інформацію ззовні, яка не розчленована на деталі, не аналізує джерела того або іншого впливу. Система працює завдяки подразнення органів чуття. Відбувається процес синтезу цілісного образу, якій складається з кольорових та світових плям, звуків, дотиків, предметів, ракурсів, та ін.. Сприймання та відчуття відрізняються предметністю. При сприйманні здійснюється відображення об'єкту реального світу в сукупності всіх його властивостей [3 - 4], а також попереднього досвіду людини, його уяви, та ін. Сприймання включає в себе відчуття і ґрунтується на ньому, з включенням механізмів минулого досвіду, запасу знань, інтересу, попередньої установки та очікування. Саме інтерес до є передумовою ефективності та адекватності сприймання [5 -9]. Психологи виокремлюють декілька феноменів: сприймання простору, сприймання часу, сприймання руху. До основних властивостей сприймання відносять і: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість, аперцепцію, активність [10 - 11]. Всі ці явища можуть бути враховані в проектному процесі та сприяти ефективній емоційної взаємодії користувачів та предметно-просторового оточення. В дослідженні зроблено наголос на цілісності, структурності на ефектах ілюзій.

Таблиця 1 узагальнює умови впливу на свідомість споживача.

Кожна з цих позицій може бути розкрита ширше. Так, культурний розвиток вміщує в себе освіту, культуру відповідність реципієнта, зацікавленість та підготовленість до сприйняття, упередженість, сформовані в попередньому

досвіді представлення, активність уяви та асоціативного мислення тощо.

Таблиця 1 – Класифікація умов сприйняття інтер'єру культурно-громадського призначення

Умови			
Об'єктивні			Суб'єктивні
сила подразника	фізичні умови сприймання	будова самого предмету сприйняття	якості споживача
яскравість	освітленість	структура	уважність
звучність	відстань від особи, що сприймає	компоненти	спостережливість
динамічність	точка та ракурс огляду	контрастність фону та "фігури"	культурний розвиток

Джерело: [12]

Або контрастність фону та "фігури" може передбачати безліч комбінацій: мінімальний або максимальний контраст, контраст функціональний, стильовий, габаритів, кольорів, фактур, поведінський, вихідних умов та особливостей застосування, контраст вражень в часі.

Сьогодні інтерес дослідників також звернут до гештальт-принципів, завдяки яким досягається цілісність сприйняття [12]:

- близькість (все, що поруч, сприймається разом);
- схожість (все, що схоже за розміром, кольором або формою, мають тенденцію сприйматися разом);
- цілісність (сприйняття має тенденцію до спрощення і цілісності);
- замкнутість (придбання фігурою форми);
- суміжність (близькість стимулів в часі і просторі. Суміжність може зумовлювати сприймання, коли одна подія викликає іншу);
- спільна зона (принципи гештальта формують наше повсякденне сприймання нарівні з навчанням і минулим досвідом).

Якщо аналізувати приклади світового досвіду інтер'єрів культурно-громадського призначення, виникають ускладнення стосовно відбору та

систематизації зображень за названими показниками, бо кожен з інтер'єрів вміщує складні комбінації елементів та архітектурного оточення, на які ще накладується відбиття часу, стильові особливості, вибір точки сприйняття, функція, яка зафіксована в стоп-кадрі сприйняття, традиційні та особистісні очікування споживачів, емоційна реакція на оточення або зображення, умови сприйняття та ін.

До розгляду відібрано фотографії рекламних часописів, на яких зафіксовано інтер'єр громадського призначення в найбільш вираженому ракурсі та освітленні. Інтер'єри історичного та сучасного походження, з різними геометричними характеристиками, функцією, для якої слугують, кольоровою гамою, наповненням та оздобленням.

Таблиця 2 показує способи систематизації джерел вражень від інтер'єрних просторів історичного та сучасного типу; в кожному з яких є відучі та додаткові джерела вражень, які розподіляються на інтер'єрні групи меблів, на внутрішній прояв конструкцій, на декоративне та художнє трактування оздоблення, на систему освітлення та ін.

Таблиця 2 – Приклади видокремлення відучих джерел вражень від інтер'єру

№	Ознака	Джерела враження	Приклад
1	2	3	4
1	Реалізація базової функції	Меблі та їх розтошування. Умови-декорації для реалізації базової функції	
		Історичний та сучасний контекст відіграє другорядну роль порівняно з обладнанням	

2	Арт об'єкт в інтер'єрі	Джерело враження не пов'язано з функцією наряду, акцент фіксує увагу на себе, незалежно від розмірів та розташування в просторі	
3	Застигла музика	Враження від стильової належності, колористики, геометрії простору, ритму конструктивних елементів та декору. Витонченість та урочистість	
3		Метроном шагу колон	
4	Перспектива й глибина	Якість та малюнок оздоблення огорожуючих конструкцій,	
5	Видокремлення глядача	Утворення особливих умов споживання та спостереження.	

6	Нереальність реального	Утворення оптичних ілюзій, які повністю ігнорують реальність та включають споживача в ігрову систему	
7	Центричний простір. Інтер'єр-траєкторія	Центричний простір виокремлено с системи загального. Враження від зміни простору	
		Доцентровий простір. Враження від траєкторії руху зору	
8	Інтер'єр-рух в воздушному просторі. Інтер'єр-траєкторія	Виокремлено систему руху, яка розташована в великому архітектурному просторі і відвідувачі відіграють роль спостерігачів та учасників руху	

9	Домінуюча горизонталь або вертикаль	Враження від специфіки геометрії та конструкцій.	
10	Архітектурний простір "без архітектури"	Враження від взаємодії з системою обладнання. Без привязки до архітектурного оточення.	

Авторська розробка

Висновки. Таким чином, на підставі аналізу фотоматеріалів встановлено візуальні та процесуальні фактори, які задані умовами сприйняття та взаємодії з простором або архітектурно-конструктивними константами. Подальші пошуки спрямовуємо на генерування вражень архітектурно-дизайнерськими методами.

Література:

1. Тюрікова, О. М. Середовищний підхід до формування цілісної особистості // Наука і освіта. – 2005. – № 5 - 6. – С. 144 - 151.
2. Федорченко, Н. В. Естетичні переживання: моделі наративної інтерпретації. – К.: Міленіум, 2016. – 152 с.
3. Тюрікова, О. М. Недошитко, О. М. АРТ-аналіз концепцій візуальних змін образу історичного міста. URL: <http://mx.ogasa.org.ua/handle/123456789/11127>.
4. Ступин, И. А. Дополненная реальность как эффективное инновационное средство для повышения качества образования // Философия образования. – 2012. – № 4 (43). – С. 67 – 74.

5. Тюрікова, О. М. Недошитко, О. М., Бакун, А. Напрямки формоутворення в архітектурно-дизайнерському проектуванні сучасного етно-середовища // The 7 th International scientific and practical conference “Science and technology: problems, prospects and innovations”(April 13-15, 2023) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2023. – P. 210.
6. Diamond. R. Why faces are and are not special: an effect of expertise /R. Diamond, S. Carey // Journal of Experimental Psychology: General. –1986. –V. 115. – P. 107-117. 3.
7. Feinman, S. Children's ability to recognize other children's faces / S. Feinman, D. R. Entwisle // Child Development. – 1976. – V. 47(2). – P. 506 - 510.
8. Furl, N. Face recognition algorithms and the other-race effect: computational mechanisms for a developmental contact hypothesis / N. Furl, J. Phillips, A. J. O'Toole // Cognitive Science. – 2002. – V. 26. – P. 797-815. 5.
9. Kuhl, P. K. Linguistic experience alters phonetic perception in infants by 6 months of age / P. K. Kuhl, K. H. Williams, F. Lacerdo // Science. – 1992. – V. 255. – P. 606 - 608.
10. Тюрікова, О. М. Недошитко, О. М., Аكوпова, А. О. Архитектурно-дизайнерские приёмы реновации интерьеров исторических зданий // Проблемы теории и истории архитектуры Украины. – 2020. – Вып. 20. – С. 272 - 280.
11. Шило, Н. М., Мельник, О. Р. Форма як психологічний чинник, що впливає на сприйняття архітектурного об'єкта // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2018. – Вип. 50. – С. 115 – 118.
12. Власюк, Н. Н. Принципи гештальту в дизайні. URL: <https://marketer.ua/ua/principles-of-gestalt-in-design>.

Abstract. The article addresses the issues of forming the first impression of the interior of cultural and public buildings based on the analysis of examples from global practices of designing public spaces. The tasks of the interior for specific purposes and the factors influencing the first impression are identified. A classification and hierarchy of influencing tools are established. The focus is on personal experiences, emotional reflection, and the composition of the perceived interior space. Expectations of users from public interiors are defined, as well as the means to implement these expectations in form, volume, and space. Project tasks concerning the material realization of users' expectations in interior design are formulated.

Keywords: *impression, sensation, perception psychology, cultural and public interiors, cultural purpose objects, architectural and design tools, first impression, architectural and design methods.*

Науковий керівник: *к.п.н., доцент Тюрикова О. М.*

Статья отправлена: 19.03.2025 г.

© Тюрикова О. М.